

University Centre Saint-Ignatius Antwerp

Prinsstraat 14, 2000 Antwerp
Phone +32 (0)3/265 49 60
Fax + 32 (0)3/707 09 31

June 2009
N° 5

Biannual/Halfjaarlijks
June/Dec.

Newsletter

Nieuwsbrief

CONTENT / INHOUD

Editorial / Voorwoord

International Projects

Nationale Projecten

Chairs and Scholarships

Publications / Publicaties

Contact:

Barbara Segaert
Scientific Co-ordinator
barbara.segaert@ua.ac.be
Phone +32 (0)3/265 45 94
www.ucsia.org

EDITORIAL / VOORWOORD p. 2

INTERNATIONAL PROJECTS p. 3

• In Retrospect p. 3

- "The Sacred in the Metropolis" – expert seminar and public lecture – March 24th and April 1st 2009
- "Deus Ridens" – international workshop – April 20th-21st 2009
- "Europe and Its Values. Towards a New Agenda?" – debate – May 13th 2009
- "The Normative Dimension of Law" – international workshop – June 2nd-4th 2009

• Upcoming p. 4

- "Religion, Culture and Society" – summer school – August 30th-September 6th 2009
- "The Roma in Europe" – public lecture – October 8th 2009
- "The Paradox of Tolerance" – lecture series – October 28th, November 18th, December 9th 2009
- "Politics of the Image" – art project week – November 9th-13th 2009

NATIONALE PROJECTEN p. 6

• Terugblik p. 6

- "Het niet-wetende weten. Mystiek op het kruispunt van schoonheid en naastenliefde" – seminarie pastorale verantwoordelijken hogescholen en universiteiten – 8 en 9 jan. 2009
- "De uitbreiding van Europa: van de Balkan tot Turkije?" – boekpresentatie – 22 jan. 2009
- Congressen godsdienstonderwijs
Mechelen/Brussel – 5 feb. en 12 mei 2009
West- en Oost-Vlaanderen – 18 en 19 feb. 2009
- KVHU lezing met Bert Roebben – 30 maart 2009
- Europees verkiezingsdebat – 11 mei 2009
- "In de marge: jongeren met problemen of probleemjongeren? Reflecties bij de Vlaamse jeugdzorg" – lezingenreeks – 28 mei 2009
- "De dialectiek van de tolerantie" – lezing – 17 juni 2009

• Binnenkort p. 7

- "Pausdom, verlichting en vooruitgang in de 18^e en 19^e eeuw" – lezing en boekvoorstelling – 20 oktober 2009
- "De leerkracht als getuige en inspiratiebron" – congres godsdienstonderwijs – 17 november 2009
- "In de marge: kinderen zonder papieren" – lezingenreeks – 19 november 2009
- "Ziekenhuismanagement: de overdrijving nabij?" – congres – 21 november 2009
- "Recht en religie" – studiedag – 17 december 2009
- "De uitdagingen van het bisschopsambt" – lezing i.s.m. KVHU – 14 december 2009

CHAIRS and SCHOLARSHIPS p. 9

- UCSIA Chair – Willem Frijhoff
- Chair Jef Van Gerwen sj - Johan Graafland
- UCSIA Scholarships – Patricia Daily and Judith Pollmann

PUBLICATIONS / PUBLICATIES p. 10

- "Rethinking the University"
- "The Political Economy of Theocracy"
- "De klank van de stad. Stedelijke meertaligheid en interculturele communicatie"

EDITORIAL / VOORWOORD

Dear Reader,

Pursuing our tradition of annual summer schools, the new academic year opens with the third edition dedicated to the theme of “Religion, Culture and Society”, allowing a group of thirty doctoral students, selected through a call for papers, to reflect, from a multidisciplinary angle, on the intrinsic relation between religion, culture and society. John Hutchinson (London School of Economics), Robert Hefner (Boston University), David Voas (University of Manchester) and Steve Bruce (University of Aberdeen) will lecture, from their respective academic perspectives, on the subject matter, and the participants are offered the opportunity to present their own scientific research. The broad audience is invited to assist the open lectures by Steve Bruce and Robert Hefner. The next international project is the biannual SCRIBANI seminar with public lecture, this time dedicated to the topic of “The Roma in Europe”, organised in the context of the annual meeting of the 18 European Jesuit organisations of the network. Launched through a first lecture in June, a new series on “The Paradox of Tolerance”, a triad of lectures on the topic from different scientific perspectives, is elaborated in the fall. To end, we mention a new initiative, the project week “Politics of the Image”, inviting students pursuing an artistic vocation and art philosophy students to work with the internationally renowned artist, Alfredo Jaar. During his stay in Antwerp, a round table debate with art experts and a public lecture at the Museum of Contemporary Art (MuhKA) are also scheduled.

The programme destined for the local community (in Dutch), features recurrent initiatives such as the conference on religious education on November 17th and the lecture in cooperation with the theological academy, KVHU, on December 14th. Both initiatives give the floor to a bishop: Cardinal Danneels will close the conference on religious education and Monseigneur Bonny will present his vision on his vocation as new bishop of Antwerp. A conference on hospital management for the medical professional field deserves special attention.

Christiane Timmerman, Director of Academic Affairs, UCSIA
Luc Braeckmans, Deputy Director of Academic Affairs, UCSIA

Geachte lezer,

Zoals gebruikelijk starten we het academische jaar met de internationale zomercursus “Religion, Culture and Society” die jonge academici en PhD studenten - een dertigtal geselecteerd uit een grote internationale pool van kandidaten - vanuit een multidisciplinaire context laat reflecteren over de onderlinge verwevenheid van religie, cultuur en samenleving. John Hutchinson (London School of Economics) Robert Hefner (Boston University), David Voas (University of Manchester) en Steve Bruce (University of Aberdeen) doceren vanuit hun vakdiscipline over de materie en de deelnemers hebben de gelegenheid hun eigen wetenschappelijk werk voor te stellen. Het publiek krijgt de gelegenheid om de avondlezingen van Steve Bruce en Robert Hefner bij te wonen. Het volgende internationale project is het tweejaarlijkse SCRIBANI seminarie met avondlezing, dit keer over “The Roma in Europe” dat georganiseerd wordt in de context van de jaarlijkse bijeenkomst van de 18 Europese jezuïetenorganisaties van het SCRIBANI-network. Zoals u weet, startten we in juni 2009 met een nieuwe lezingenreeks over het actuele thema “The Paradox of Tolerance”. In het najaar 2009 zijn de volgende drie lezingen gepland waarbij telkens vanuit een andere wetenschappelijke invalshoek het fenomeen tolerantie wordt benaderd. Tot slot vermelden we een nieuw initiatief, namelijk de projectweek “Politics of the Image”, waarbij gedurende een week de internationaal erkende kunstenaar Alfredo Jaar samen met studenten uit de kunsthogeschoolen en de opleiding kunstfilosofie van de Universiteit Antwerpen aan de slag gaat. Tijdens deze week wordt er eveneens met Alfredo Jaar een rondetafel georganiseerd met kunstkenner en geeft hij eveneens een lezing in het MuhKA.

Bij de Nederlandstalige projecten noteren we enkele recurrente initiatieven: het congres over godsdienstonderwijs op 17 november en de KVHU-lezing op 14 december. Beide initiatieven geven spreektijd aan een bisschop: kardinaal Godfried Danneels zal het godsdienstcongres afsluiten, en mgr. Johan Bonny zal als nieuwe bisschop van Antwerpen zijn visie op het bisschopsambt uiteenzetten. Bijzondere aandacht vragen we ook voor een congres op 21 november over *Ziekenhuismanagement: de overdrijving nabij?*, een congres dat zich richt tot de medische wereld.

Christiane Timmerman, Academisch Directeur, UCSIA
Luc Braeckmans, Academisch Onderdirecteur, UCSIA

INTERNATIONAL PROJECTS

In Retrospect

- “*The Sacred in the Metropolis*” – expert seminar and public lecture – March 24th and April 1st 2009

This interdisciplinary expert seminar was attended by ten international scholars and as many researchers and professionals from Belgium (amongst whom architects and urban planners). Professor of Comparative Religion Sigurd Bergmann (Norwegian University of Science and Technology) started out by stating that few scholars take serious how space and place interact with religion, notwithstanding the acceleration of urbanisation and its importance for environmental issues. Author/philosopher Jan-Hendrik Bakker illustrated, by means of examples from art and literature drawn from his latest book *Welcome in Metropolis*, how meaning, imagination and symbols interact in the urban space. Philosopher of Religion Walter Van Herck (University of Antwerp), promoter of this initiative, introduced UCSIA-scholar Liliana Gomez-Popescu (University of Berlin and Columbia University New York). She illustrated the theory of surrealist ethnographers of the Collège de France through the work Carpentier did on Havana (and especially popular afro-cuban magic rites) in reframing its spaces through a new gaze, another esthetical imagination (using media such as film, radio and magazines), which render the familiar strange and the strange familiar. Anthropologist Rik Pinxten (Ghent University) presented the findings of his research project on city life, *Making Sense in the City*, in the new field of urban anthropology, to be published in *When God Comes to Town*, focusing on religion as a vehicle for identity construction. Anthropologist Filip De Boeck (K.U.Leuven) offered an additional presentation in the public lecture of April 1st, on a cemetery in Kinshasa as the stage on which an intergenerational conflict is played out through a renewal (and desacralisation) of burial rites performed by youngsters when carrying their peers to the grave, while contesting the unacceptable fact of their precocious death (youth should not meet death in this way).

- “*Deus Ridens*” – international workshop – April 20th-21st 2009

This two-day international UCSIA conference, which was attended by a selective group of 30 researchers from Europe, Israel, the United States and Australia, investigated the link between humour and religion in its most diverse aspects. The first day was devoted to the role of humour within different religious traditions with Johan Taels, philosopher of the University of Antwerp (on how humour acts as a means to help us deal with the comic and tragic ambiguity of life and helps us in preserving a spiritual balance between both), John Morreall, professor of Religious Studies at the American College of William and Mary (on the difference in comic and tragic visions of life in Buddhism and Christianity), Ulrich Marzolph, professor of Islamic Studies at the Georg-August University in Göttingen (on humorous literature within Islamic tradition) and Athalya Brenner, professor in Biblical Studies at the University of Tel Aviv (on how, in specific passages from the Talmud, women, as socially inferior, get their fair share of humorous treatment and how they themselves use humour for criticizing male behaviour). The ensuing workshops provided more insight in the role of humour in Byzantine, Hindu and Japanese traditions and the use of humour in ancient Greek-Roman times and early biblical plays. The day closed with a public lecture by Dominican professor of Art and Comparative Religion, François Boespflug (University of Strasbourg), who presented the broader audience with an illustrated overview of the history of the representation of God, Jesus and other revered biblical figures from Christianity throughout the ages. The second day started with a presentation by Ingvild Saelid Gilhus, historian of religion at the University of Bergen, on the function of laughter as both a means of knowledge and mockery in the mythical context of early Christianity, followed by Jessica Milner Davis, research associate of Comparative Literature and Theatre of the University of Sydney, who made a cross-cultural and -historical comparison of the universal figure of the licensed fool, who exists in all traditions. These ideas were developed and transposed to our times in workshops confronting us, amongst others, with the role humour plays, through certain television programmes, in making the church and its institutions and representatives object of scrutiny and reflection, the role of satire in the media influencing the outcome of polls as in the recent elections in the US and political cartoons on religious figures in Greece. The programme thus turned to more sociological and political reflections. A psychological investigation of empirical reality to check possible links and differences between humour and religion was presented by psychologist Vassilis Saroglou of the Catholic University of Louvain and anthropologist Giseline Kuipers from the University of Amsterdam demonstrated how post-secular society lends itself to a fusion of humour and spirituality.

- “*Europe and Its Values. Towards a New Agenda?*” – debate – May 13th 2009

UCSIA and the Jesuit European Office, OCIPE, organised this debate in Brussels in the run-up to the European elections. Prof. em. Guido Dierickx sj and dr. Jan De Volder, political editor of Tertio, moderated a discussion between representatives from the four major political think tanks. The social democrat, socialist, liberal and green participants addressed questions such as the democratic deficit, European identity and values, Turkish accession, migration and the position of organised religions or other philosophical groupings as interlocutors for the European Union.

- “*The Normative Dimension of Law*” – international workshop – June 2nd-4th 2009

UCSIA organised this academic workshop in collaboration with the Centre for Law and Cosmopolitan Values of the University of Antwerp. Top researchers in the field discussed the issues at stake in four panels. Scott Shapiro (Yale Law School) presented his views on law, normativity and plans; Andrei Marmor (University of Southern California) shared his views on law, normativity and conventions; Stefano Bertea (University of Antwerp/Leicester) presented his ideas on law, normativity and autonomy and Nicos Stavropoulos (University of Oxford) talked about law, normativity and objectivity.

The discussants in these 4 panels were (1) Michael Bratman (Stanford University), Jules Coleman (Yale Law School) and Veronica Rodriguez-Blanco (Birmingham Law School); (2) Marco Goldoni (University of Antwerp) and Dimitrios Kyritsis (University of Sheffield); (3) Robert Alexy (Christian Albrechts University), Cristina Lafont (Northwestern University) and Markus Willaschek (Goethe Universität); and (4) George Pavlakos (University of Antwerp), Scott Hershowitz (Michigan Law School) and Ralph Wedgwood (University of Oxford).

Upcoming

- “*Religion, Culture and Society*” – summer school – August 30th-September 6th 2009

In September 2009, the fifth edition of the UCSIA Summer School on religion, culture and society takes place. As it is evident that religion, culture and society are strongly interwoven and are crucial for understanding the contemporary world, this annual summer school wants to learn about and reflect on the interconnection. It offers young scholars and PhD students the opportunity to attend lectures of established researchers, to present their own work and discuss their ideas in a relaxed and open atmosphere and within a multidisciplinary framework. The guest lecturers of 2009 are prof. dr. Robert Hefner (Boston University), prof. dr. John Hutchinson (London School of Economics), prof. dr. Steve Bruce (University of Aberdeen) and prof. dr. David Voas (University of Manchester).

In the framework of the summer school programme, UCSIA will also organise two public lectures. On Tuesday September 1st Steve Bruce (professor of Sociology, University of Aberdeen) will present his case about *Religion in Contemporary Europe: Popularity and Notoriety* and on Thursday September 3rd Robert W. Hefner (director of the Institute on Culture, Religion and World Affairs, Boston University) will talk about *Rethinking Islam and Democracy: The Great Transition in the Muslim World*.

For more information, visit the summer school's website: www.ucsia.org/summerschool.

- “*The Roma in Europe*” – public lecture – October 8th 2009

Recent enlargement of the EU brought the number of Roma within its borders to 10 - 12 million, averaging a smaller member state population of the size of Belgium or Greece. It has enhanced internal migration with varying responses from Western member states as demonstrated in the anti-Roma stance of Italy versus the efforts of Spain to ease their situation. This group suffers from extreme poverty, bad housing, high unemployment rates, lack of education and has a markedly lower life expectancy. Moreover they are submitted to severe forms of exclusion and discrimination. The EU has launched programmes to address the situation such as the ‘Decade of Roma Inclusion’ in 2005.

Within the framework of a meeting of the SCRIBANI network composed of European jesuit centres to reflect on social justice in Europe (cf. www.scribani.net), UCSIA organises this lecture with guest speakers Gheorghe Nicolae and Judith Okely.

Prof. em. Judith Okely of the University of Hull and the School of Anthropology of the University of Oxford has spent her professional career investigating the Roma and government policies towards nomadic peoples. She participated in 2007 in the Marie Curie project “Multi-Disciplinary and Cross-National Approaches to Romany Studies: A Model for Europe”, supported by the European Commission.

Gheorghe Nicolae is sociologist and coordinator of the Roma Center for Social Intervention and Studies (CRISS) in Romania. He is also vice-president of the International Romani Union. He is a privileged witness of the communist policy towards marginalised groups. Through his active involvement in fora of the OSCE, the Council of Europe and the United Nations, he has advocated the human rights claims of the Roma in the international arena. His influence has contributed to the adoption of resolution 65/1993 on the rights of the Roma by the Commission for Human Rights of the United Nations.

➤ *“The Paradox of Tolerance” – lecture series – October 28th, November 18th, December 9th 2009*

UCSIA investigates the paradox of tolerance in a lecture series comprising five sessions. An introductory lecture on June 17th, is followed by three lectures in the fall of 2009 on Oct. 28th (politics), Nov. 18th (religion) and Dec. 9th (law) to conclude with a theological lecture on Jan. 14th 2010.

Tolerance: Conceptual Frame and the Political Perspective (October 28th 2009)

by Rainer Forst, professor of Political Theory and Philosophy at Johann Wolfgang Goethe University, Frankfurt, Germany (respondent Tim Heysse, political philosophy, K.U.Leuven)

The concept of tolerance has moved to center stage in the context of the many political-religious conflicts of our days. But while for some, tolerance stands for a way of living together based on mutual respect of differences, for others it signifies disrespect between a ‘merely tolerant’ majority and minorities dependent upon such toleration. A historically informed look at the concept and different conceptions will reveal the reasons for these contradictory understandings and assessments of toleration, and on that basis a normative justification for a certain model of tolerance will be suggested.

Tolerance from a Religious Perspective (November 18th 2009)

by Susan Mendus, professor of Political Philosophy and a member of the Morrell Centre for Toleration at the University of York, United Kingdom (respondent Guy Vanheeswijck, philosophy, University of Antwerp)

The question – “how can religion be related to violent acts?” - is the question prof. Mendus will address in her lecture. She will discuss the concept of toleration; the specific problems associated, historically, with religious toleration, and the differences between modern and historical understandings of religious belief. The aim is to see whether the history of religious tolerance and intolerance can offer some lessons for our attempts to secure political peace in the face of religious conflict and religious violence today.

Toleration and Freedom of Expression (December 9th 2009)

by Glen Newey of the School of Politics, International Relations and Philosophy, Keele University, UK (respondent Jochum Vrielink, anthropology of law, K.U.Leuven)

In this lecture prof. Newey will defend the view that freedom of expression, and specifically free speech, enjoys special status because it is a necessary condition of politics itself. The first political question concerns the terms on which people associate with one another. This requires free speech, because in order to associate people need to think of themselves as entering into unconstrained agreements, and this demands full access to information. Prof. Newey will consider different ways in which free speech has been understood, and argue that underlying classical liberal defences are a concern to protect the content rather than occasions of speech. He will then apply this understanding to toleration and argue that free speech is prior to toleration, rather than a corollary of it. He will consider the implications of this view for some recent controversies concerning free speech.

➤ *“Politics of the Image” – art project week – November 9th-13th 2009*

In its aim to stimulate critical reflection on culture, religion and justice in contemporary society, UCSIA invites artist Alfredo Jaar for a project week in Antwerp. His work incites a reflection on arts and ethics, power of the image and the role of the artist in the world today.

Alfredo Jaar was born in Chili in 1956 and moved to New York in 1982. He studied architecture and film and is famous for his monumental photographic work. His oeuvre focuses on injustice, such as poverty, exploitation, violence, war and genocide. The power of his photos and installations resides in the fact that he represents people, such as labourers, refugees, victims of mass murder, as proud, strong and self-conscious individuals, notwithstanding their desperate condition.

He will explain his philosophy through visual media in a public session organised by UCSIA in cooperation with the Museum of Contemporary Art of Antwerp (MuHKA). He will spend the week in Antwerp guiding art students in a workshop.

NATIONALE PROJECTEN

Terugblik

- “*Het niet-wetende weten. Mystiek op het kruispunt van schoonheid en naastenliefde*” – seminarie pastorale verantwoordelijken hogescholen en universiteiten – 8 en 9 jan. 2009

Op 8 en 9 januari 2009 verkenden de pastores van de Vlaamse universiteiten en hogescholen de betekenis van mystiek vandaag. Ook deze zesde editie werd georganiseerd i.s.m. de Pastorale Dienst van de Universiteit Antwerpen. Johan Vanhoutte sj situeerde de innerlijke contemplatie als één van de wegen die naar God leiden. Dr. Ria van den Brandt (Radboud Universiteit Nijmegen) en de Vlaamse dominicaan en psychotherapeut Marcel Braekers maakten de deelnemers vertrouwd met de middeleeuwse Meester Eckhart en de hedendaagse mystica Etty Hillesum. Beide figuren zijn relevant voor de leefwereld van de jongeren. De musici Sigiswald Kuijken en Marleen Thiers getuigden over hun zoektocht naar God en het ambachtelijk vakmanschap aan de basis van de spirituele muziek die zij vertolken.

- “*De uitbreiding van Europa: van de Balkan tot Turkije?*” – boekpresentatie – 22 jan. 2009

In 2008 bracht UCSIA twee publicaties uit bij PIE Peter Lang: *European and Turkish Voices in Favour and Against Turkish Accession to the European Union* en *Europe and the Historical Legacies in the Balkans*. Naar aanleiding hiervan nodigde UCSIA Europakenner Frank Delmartino uit om een aantal kritische bedenkingen te formuleren over het debat rond de uitbreiding van de Europese Unie. Dirk Rochtus, professor internationale relaties en co-redacteur van het eerste boek, en Balkanexpert Raymond Detrez, hoofdredacteur van het tweede boek, reageerden hierop in een debat.

Beide publicaties uit 2008 geven de hoogtepunten weer van twee UCSIA-conferenties, die respectievelijk plaatsvonden in juni en november 2006.

- *Congressen godsdienstonderwijs: Mechelen/Brussel – 5 feb. en 12 mei 2009*
West- en Oost-Vlaanderen – 18 en 19 feb. 2009

Op 5 februari en 12 mei 2009 en 18 en 19 februari 2009 organiseerde UCSIA twee tweedaagse congressen over het thema *Op zoek naar een krachtige leer- en onderwijsomgeving*. Dit programma werd in 2008 aangeboden aan de leerkrachten rooms-katholieke godsdienst van de provincie Antwerpen en werd in 2009 herhaald voor de leerkrachten in Mechelen/Brussel en in West- en Oost-Vlaanderen. Aan de hand van lezingen en workshops onderzocht het congres op de eerste dag de vraag hoe een krachtige leer- en onderwijsomgeving kan worden ontwikkeld binnen de pluralistische en ook seculiere samenleving van vandaag. De godsdienstleerkracht staat daarbij namelijk niet alleen voor de opdracht om ethische en actuele problemen maar ook om levensbeschouwelijke vragen te behandelen. Op de tweede dag van deze congressen stond de rol en de taak van de vakverantwoordelijke en de vakwerkvergadering centraal. In parallelle workshops werd er gesproken over de instrumenten en strategieën voor vakvergadering (vakinformatiedossier, jaarraster...), de relatie tussen rooms-katholieke godsdienst en pastoraal en de twee sporen waartussen de leerkrachten zich moeten bewegen, namelijk de directie en de inspectie.

- *KVHU lezing met Bert Roebben – 30 maart 2009*

In zijn lezing voor het Academisch Forum bood Bert Roebben, godsdienstpedagoog aan de Universiteit van Dortmund (voordien Leuven en Tilburg), een kritisch en tegelijk hoopvol theologisch perspectief op de omgang van jongeren met geloof.

- *Europees verkiezingsdebat – 11 mei 2009*

Op 11 mei organiseerden de studentenverenigingen Europakring Antwerpen, Christendemocratische Studenten Antwerpen en VVN Youth Antwerpen een Europees verkiezingsdebat i.s.m. UCSIA, em. prof. Guido Dierickx sj en prof. dr. Stefaan Walgrave. Het debat bracht Europese kandidaten bijeen van vijf partijen.

- *“In de marge: jongeren met problemen of probleemjongeren? Reflecties bij de Vlaamse jeugdzorg” – lezingenreeks – 28 mei 2009*

In deze derde sessie van de lezingenreeks schetste Dirk Deboutte, hoogleraar kinder- en jeugdpsychiatrie aan de Universiteit Antwerpen en Universiteit Gent, een stand van zaken van de problematiek en van de organisatie van de jeugdzorg in Vlaanderen (welzijn, justitie en gezondheidszorg). Hans Grietens, doctor in de psychologische, pedagogische en sociologische wetenschappen aan de K.U.Leuven hield een pleidooi voor vernieuwing van structuren en werkvormen en voor doorgedreven vorming en professionalisering. Het panel o.l.v. Joke Denekens, voorzitter van de Onderwijsraad en verbonden aan de vakgroep huisartsgeneeskunde van de Universiteit Antwerpen, met Jan Bosmans (sectorcoördinator kinderopvang, gezinsondersteuning en bijzondere jeugdbijstand van het Vlaams Welzijnsverbond), Jan De Ridder (beleidsmedewerker integrale jeugdhulp regio's Antwerpen en Limburg) en Inge Vanderstraete (kinderpsychiater, Vertrouwenscentrum kindermishandeling Antwerpen) bracht nog andere aandachtspunten uit verschillende werkvelden naar voor. In de interactie met het publiek werd er nog uitgebreid over de rol van de jeugdrechtbank en van het onderwijs.

- *“De dialectiek van de tolerantie” – lezing – 17 juni 2009*

Professor Theo de Wit, sociaal-politiek filosoof aan de Faculteit Katholieke Theologie van de Universiteit van Tilburg opende de lezingenreeks over tolerantie, die nog doorloopt in het najaar met drie (Engelstalige) lezingen. Hij gaf duiding bij de relevantie van het concept voor de hedendaagse multiculturele samenleving. Het concept tolerantie is historisch geëvolueerd van de betekenis van vrijheid van geweten ten aanzien van andere religies na de grote godsdienstoorlogen en het Edict van Nantes (1598) tot een algemene maatschappelijke deugd in de jaren negentig van de vorige eeuw en tot een polemische categorie vandaag. Het heeft zich ontwikkeld van een marginale tot een politieke sleutelcategorie, waarbij het aanvankelijk pacificerende vertoog plaats ruimt voor een vertoog dat afgrenzingen markeert en intolerantie legitimeert. Dit doet ons de vraag stellen welk mechanisme deze vreemde dialectiek van de tolerantie regeert en hoe de tolerantie kan worden gered. Aan de hand van toonaangevende denkers (Bodin, Hobbes, Locke en Milton in de moderne tijd, Ricoeur, Bubner en Nauta eind vorige eeuw) belichtte professor De Wit vervolgens deze ontwikkeling in detail.

Binnenkort

- *“Pausdom, verlichting en vooruitgang in de 18^e en 19^e eeuw” – publieke lezing en boekvoorstelling*

Philippe Levillain, professor hedendaagse geschiedenis aan Paris X – Nanterre, analyseert hoe verlichtingsfilosofen en pausen met elkaar omgingen. Hoewel de pausen lang niet altijd weigerachtig stonden tegenover de verlichting, bereikt de onderlinge botsing een hoogtepunt in de *Syllabus* van Pius IX. Aansluitend bij de lezing wordt het nieuwe boek *“Les Philosophes et leurs Papes”* (2009, Rodopi) voorgesteld en tegen een voordelige prijs aangeboden.

- *“De leerkracht als getuige en inspiratiebron” – congres godsdienstonderwijs – 17 november 2009*

Het thema van het godsdienstonderwijscongres van november 2009 is *de getuige*. Eén van de belangrijke rollen van de leerkracht is namelijk het ‘getuige zijn’ binnen de leercontext. De kern daarbij is dat lesgeven geen eenrichtingsverkeer is en dat godsdienstleerkrachten niet met een grote megafon de blijde boodschap moeten verkondigen. Lesgeven is echter wel een inductieve werkwijze waarbij de leerkracht zelf de spanning tussen geloof en maatschappij, tussen breed levensbeschouwelijk en sterk christelijk overbrengt en tracht te overbruggen. Aan de hand van lezingen, een paneldebat en workshops, onderzoeken de leerkrachten hun eigen positie in dit spanningsveld van getuige en inspiratiebron en de wijze waarop ze de diverse posities in het vakteam kunnen exploreren.

- *“In de marge: kinderen zonder papieren” – lezingenreeks – 19 november 2009*

In deze vierde en laatste sessie van de lezingenreeks focussen we op kinderen zonder papieren. Migratie is van alle tijden, net als pogingen om migratie te controleren. Er is echter een toenemend internationaal juridisch kader waarmee migratiecontrole getoetst wordt aan basisprincipes van menselijke waardigheid. Staten hebben het recht om te bepalen wie ze op hun grondgebied toelaten, maar ze kunnen dat niet naar eigen goedgevoelen doen. Kinderrechten en mensenrechten vormen minstens een ondergrens van te

respecteren regels. Op zijn beurt brengt het thema van migratiebeheersing de vraag naar boven of kinderrechten en mensenrechten wel ten volle hun roeping waarmaken om eerst en vooral bescherming te bieden aan de meest kwetsbaren in de samenleving. Dat minderjarige vreemdelingen zonder wettige verblijfstitel (kinderen zonder papieren), al dan niet vergezeld van hun ouders, tot de meest kwetsbaren in onze samenleving behoren, staat immers buiten kijf.

Lezingen en panelgesprek met Christiane Timmerman, Centrum voor Migratie en Interculturele Studies CeMIS, Universiteit Antwerpen, Wouter Vandenhoele, UNICEF leerstoel kinderrechten, Faculteit Rechten, Universiteit Antwerpen, Ilse Derluyn, vakgroep Orthopedagogiek, Universiteit Gent, Nina Henkens, Beweging van kinderen zonder papieren.

➤ *“Ziekenhuismanagement: de overdrijving nabij?” – congres – 21 november 2009*

Met deze studiedag wil UCSIA de gevolgen en de drijfveren van het toenemende ‘ver-managen’ van de gezondheidszorg aan een onderzoek onderwerpen. De studiedag stelt de vraag aan welke voorwaarden de transplantatie van een bedrijfscultuur naar het ziekenhuis moet voldoen om het eigen karakter van de zorg voor zieken en van de zorgenden te respecteren.

Dokters, verpleegkundigen en ander personeel voelen zich ongemakkelijk bij de uitwassen van de managementcultuur in ziekenhuizen. Herorganiseringen volgen elkaar in snel tempo op. Zorgkwaliteit wordt soms verengd tot het halen van prestatiecijfers en het volgen van procedurehandboeken. De achtergrond van deze ontwikkelingen is gekend. Schaarse financiële middelen voor gezondheidszorg en sociale uitkeringen zetten de ziekenhuisbesturen onder druk. Met een nieuwe managementstijl en rationele structuren moeten de ziekenhuizen de nieuwe uitdagingen het hoofd bieden. Menselijkheid en persoonlijk contact tussen zorgverlener en zieke staan onder druk, de vrijheid van de geneesheer wordt ondergeschikt aan de nieuwe managementstructuur, het rationele beleid en het technocratische bestuur. Waar eindigt deze evolutie? Wordt management een doel op zich, een streven naar macht met een eigen logica los van de concrete werkelijkheid? Kunnen de zorgverleners hun centrale positie – en die van de zieke – terugwinnen?

➤ *“Recht en religie” – studiedag – 17 december 2009*

Twee eeuwen geleden hield de overheid zich intensief bezig met de organisatie van religie. De wetgeving op de kerkfabrieken (30 december 1809) – de beheersorganen bij katholieke parochies met rechtspersoonlijkheid – vormt daarvan een goed voorbeeld. Deze wetgeving bleef eeuwen onveranderd en was gebaseerd op een duidelijke opvatting over de verhouding tussen Kerk en Staat. De grote religieuze diversiteit in de samenleving vandaag en de ontwikkeling van nieuwe vormen van rechtspersoonlijkheid (zoals de vzw wetgeving) maken het noodzakelijk om deze 200 jaar oude eredienstwetgeving te herbekijken. Daarenboven heeft de staatsvorming ingrijpende veranderingen opgeleverd en Vlaanderen heeft, als opvolger van de wetgeving van 1809, een eigen eredienstendecreet.

Deze studiedag gaat eerst en vooral in op de historische evoluties in de kerk-staat verhoudingen in België en de wijze waarop religie werd georganiseerd. Vervolgens wordt er ingegaan op een reeks praktische vragen die vele verantwoordelijken en ambtsdragers zich stellen over het beheer en de organisatie van hun levensbeschouwing. Deze raken zowel de positie van de rooms-katholieke eredienst als de minderheids erediensten.

➤ *“De uitdagingen van het bisschopsambt” – lezing i.s.m. KVHU – 14 december 2009*

Monseigneur Johan Bonny, die dit jaar gewijd werd tot 22ste bisschop van Antwerpen, spreekt over de uitdagingen van het bisschopsambt.

**Voor inschrijving neem contact op met marijke.celis@ua.ac.be
tel.: 03/265.49.60 of fax: 03/707.09.31**

CHAIRS AND SCHOLARSHIPS

➤ UCSIA Chair

In 2008–2009, prof. dr. Willem Frijhoff held the UCSIA-Chair. He is professor of Modern History and former dean of the Faculty of Arts of the Vrije Universiteit Amsterdam. At the University of Antwerp, he taught two courses: “Heroes and Saints” (bachelors) and “Europe’s Identity: Remembrance and Future” (masters). On May 7th he read an inaugural lecture on freedom of religion and conscience throughout 16th and 17th century Europe, with Dutch religious tolerance as a focal point.

➤ Chair Jef Van Gerwen sj

On 12 February 2009, prof. dr. Johan Graafland, who is specialised in philosophy of economics (including the ethics of the market) and business ethics (including corporate social responsibility), honoured the memory of late Jef Van Gerwen sj with a lecture on “The Eye of the Needle. On Market, Happiness and Solidarity”. Graafland explored the relation between economics and happiness and tried to answer three questions: What ethical norms should the market meet? What can we read in the Bible? What facts result from empirical research?

➤ UCSIA Scholarships

During the second semester of the current academic year, two UCSIA scholars resided at the University of Antwerp:

- dr. Liliana Gomez-Popescu, visiting fellow at the Institute for Latin American Studies of Columbia University (New York, USA), with a research project on *Modern Metropolis: A Cultural Analysis of the Sacral in the Urban Space*. Her promoter was philosopher of religion, prof. dr. Walter Van Herck and she participated in the workshop on “The Sacred in the Metropolis”.
- prof. dr. Christian Bidard, professor of Economics at Université de Paris, X – Nanterre conducted a research project and read a lecture on *On The Crossroads of Catholicism, Mathematics and Economics: Life and Work of the French Jesuit Maurice Potron (1872-1942)*. His promoter was historian of economics, prof. dr. Guido Erreygers.

Two UCSIA-scholars will reside at the University of Antwerp during the next academic year:

- dr. Patricia Daily, assistant professor of English and Comparative Literature at Columbia University (New York, USA) with a research project on *Hadewijch: Brill Companion and English Translation of the Compiled Work*. Her promoter is prof. dr. Veerle Fraeters, of the Ruusbroec Society.
- dr. Judith Pollmann of the Institute for History of the University of Leiden with a research project on *Religion, Memory and Identity in the Seventeenth Century*. Her promoter is prof. dr. Guido Marnef of the Department of History.

PUBLICATIONS / PUBLICATIES

- *“Rethinking the University after Bologna. New Concepts and Practices beyond Tradition and the Market”*, UCSIA, 2009

The conference “Rethinking the University after Bologna: New Concepts and Practices beyond Tradition and the Market”, organised by UCSIA in December 2008, highlighted new concepts and practices of academic education, research and social service. The speakers all reflected on the ‘concept of a university’. This UCSIA publication gathers the key contributions of Ronald Barnett, Jean-Claude Guédon, Jan Masschelein & Maarten Simons, Susan Robertson and Nicolas Standaert.

- *“The Political Economy of Theocracy”*, Ronald Wintrobe and Mario Ferrero, Palgrave MacMillan, 2009

This book, edited by Ronald Wintrobe and Mario Ferrero (Palgrave MacMillan, 2009), brings together the essays of the academic workshop “The Political Economy of Theocracy”, organised by UCSIA in June 2007. Several leading scholars in economics and political science aim to deepen our understanding of how theocratic regimes function, by providing up-to-date empirical surveys of the contemporary economic performance of Iran and other Muslim states and historical and contemporary cases of theocracies from various religious signature.

- *“De klank van de stad. Stedelijke meertaligheid en interculturele communicatie”*, Jürgen Jaspers, ACCO, 2009

De reële meertaligheid van de inwoners in onze steden staat tegenover het eentalige beleid in instituten als de gezondheidszorg, de administratie, het onderwijs en het gerecht. In dit boek, dat de teksten van de lezingen bundelt die werden gebracht op een congres over stedelijke meertaligheid en interculturele communicatie, georganiseerd door UCSIA in maart 2008, komen experts uit de sociolinguïstiek, de vertaalkunde en de antropologie aan het woord over de meertalige en interculturele werkelijkheid van de stad en hoe daarmee om te gaan vanuit beleid en voorzieningen.